

Lutherórszsa

XI. évfolyam

A Tatai Evangélikus Egyházközség hírlevele, amely az információáramlást és a lelkiiséget kívánja segíteni. Alapítva Urunk 1992. esztendejének adventjében. Megjelenik havonta. Kapták a gyülekezet tagjai és Tata vonzaskörzetének evangélikussága – valamint az érdeklődők. Készült: 200 példányban.
Kiadó/Szerkesztő: **Franko Mátyas** tatai evangélikus lelkész
TEL./FAX: **34-487-834** Drótpostacím: **frankom@axelero.hu**

2003. május-június

Dr. Rédly Elemér

Európai Unió

a lelkipásztor szemével

Reményeink, kétségeink, elveink és feladataink

Április 28-án Esztergomban konferencián vettem részt, melynek címe „Egyházak az európai únióban” volt. Igen rangos előadók, megszokottan magas színvonalon tartottak előadásokat, melyeket egyrészt az útkeresés felelősségteljes gondolatisága, másrészt az bizonytalanság jellemzett, mely meghatározza egész 21. századunkat. Ebben a különösen is nehéz helyzetben egy tiszta hang, Dr. Rédly Elemér előadása felvázolta azokat a pontokat, melyekből kiindulva a megoldásokhoz, válaszokhoz közelebb juthatunk...

Az előadásra 20 percet kaptam, ezért nem az előre leírt szöveget olvastam fel, ezért az elhangzott előadás nem egyezik szó szerint az itt leírt szöveggel, továbbá az apró betűs részek nagy része nem is került szóba. Dr. Rédly Elemér előadása, Esztergom, 2003. április 28.

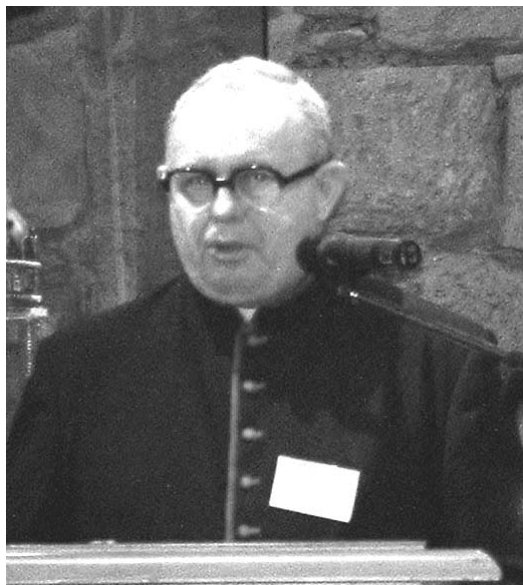
Bevezetés

Az elmúlt hónapokban az Európai Unióhoz való csatlakozással kapcsolatban a legkülönbözőbb véleményeket, érveket és ellenérveket ismerhettünk meg. Ezeknek döntő többsége az anyagi érdekek szempontjából vizsgálta a kérdést. Tény, hogy ezek a kérdések sok ember számára valóban fontos kérdések, nekünk keresztény embereknek azonban mégsem lehet az anyagi előnyök és hátrányok vizsgálata a legfontosabb téma egy ilyen eszmecsereben. Nyilvánvaló, hogy a hívő emberek számára a legfontosabb kérdések a keresztény értékek érvényesülése, Jézus örömhírének és az emberek üdvösségének szolgálata.

Előzetesen megjegyzem, hogy Egyházunk, Jézus művének jövője nem lehet a külső körülmények kedvező alakulásának függvénye, sokkal inkább a mi megtérésünkön és elkötelezettségünkön múlik mennyire vagyunk készek együttműködni Isten kegyelmével.

Európa békeje

Ha visszatekintünk az Európai Unió alig fél-évszázados történelmére, akkor az eddig elért legfontosabb eredménynek azt kell tartanunk, hogy sikerült megőriznie Európa békéjét, abban az Európában, amelyet évszázadokon keresztül jellemzett a keresztény népek közötti háborúskodás. Ha csak arra az ellentétre gondolunk, amely évszázadokon keresztül szembeállította Németországot és Franciaországot, akkor már az is elismerésre méltó eredmény, hogy sikerült ezt a két népet egymással össze-

békíteni. Valójában ezt reméljük mi is, hogy sikerül megbékélést létrehozni azok között a népek között is, amelyek eddig nem voltak tagjai az Uniónak.

Tudjuk, hogy egyházaink őszintén keresik a kereszténység egységét és azt is tudjuk, hogy ez nem akar semmiféle uniformizálást jelenteni. Történelmi tény, hogy a kereszténység volt sok nép számára az az erő, amely a Szentírás lefordításával megteremtette egy-egy nép irodalmi nyelvét, amely segítette megőrizni nemzeti önazonosságát a nemzetiségeket elnyomó önkényuralmi rendszerekkel szemben. Mi továbbra is szeretnénk ezt szolgálni, hogy népeink az Európai Unióban is megőrizhessék nemzeti identitásukat, függetlenül attól, hogy végül az Unióban milyen fokú lesz egy-egy tagország szuverenitása.

Magyarságunk jövője

Bizonyára valamilyen szinten azt is reméljük az Európai Uniótól, hogy az Unió megvalósulásával megoldódik Trianon problémája, és a különböző országokban lakó magyarokat a jövőben nem fogják országhatárok elválasztani egymástól. Ezzel kapcsolatban azonban szeretném kifejezni azt a meggyőződésemet, hogy magyar népünk jövője sokkal kevésbé függ a politikai akaratától, tárgyalásai eredményességétől, mint a magyar családok termékenységétől. Mert hiábavaló minden politikai erőfeszítés, ha a magyar családokban a gyermekek átlag létszáma továbbra is olyan kedvezőtlenül alakul, mint az elmúlt évtizedekben. Magyarságunk fennmaradása ezért elsősorban erkölcsi kérdés, ami nem a gazdasági helyzet kedvező alakulásától, hanem a magyar édesanyák és édesapák áldozatvállalási készségétől függ.

Ha azt akarjuk, hogy a magyar népesség ne csökkenjen, akkor feltétlenül szükséges, hogy a csa-

Félévzáró BIBLIAÓRA!

Június 4. (Szerda!) 18⁰⁰
„Messiási várakozások és vallásos mozgalmak“

Rövid agapéval egybekötve..

PÜNKÖSDI

TORONYZENE!

KILÁTÓTORONY

2003. JÚNIUS 8.

VASÁRNAP 22 ÓRAKOR

KÖZREMŰKÖDIK:

TATAI REFORMÁTUS
RÉZFÚVÓS EGYÜTTES

TROMBITA:

BÁNÁTI NORBERT
BÁNYFI BALÁZS m.v.
KECSKÉS ALEXANDRA
MOLNÁR LÁSZLÓ m.v.
KOTROCZÓ RÓBERT
LAKK DÁNIEL
IEJ. MÁRKUS MIHÁLY
VÉGH KRISZTINA

HARSONA:

DOLOWSCHIAK CSABA
GYIMÓTHY GERGŐ
SZIKLAI TIBOR
IEJ. VARGA ISTVÁN
BASSZUSHARSONA:
TÓTH FERENC m.v.

A 6. Pütkösdi Toronyzene főszerzője:
Varga István
Tatai TERRANOVA Márkakereskedés
(Tel.: 380-732 v. 20/230-0272)

ládokban a gyermekek létszámának átlaga 2 felett legyen, ami csak akkor tud megvalósulni, ha minden családban legalább 3 vagy 4 gyermeket vállalnak. Biztos, hogy a több gyermek vállalása több áldozatot kíván, de ettől a több áldozattól lesznek boldogabbak a magyar családok. Nyilvánvaló, hogy több gyermek vállalása a pazarló és a túlkényeztető életmód helyett szőnyegesebb életvitelt követel, de ennek eredménye bőven kamatozik mind a szülő és gyermekeik, mind az egész társadalom számára: egyrészt a nagyobb család adottságai folytán jobb nevelést biztosít, áldozatkész, egymásra tekintettel lévő és toleránsabb embereket nevel, másrészt megfelelően biztosítja a társadalom fejlődését, javítja az egyes korosztályok létszámának arányát, és a jövő generációnak megkönnyíti a nyugdíjas korú nemzedékről való méltó gondoskodást.

Feladatunk a keresztény család modell bemutatása, vonzóvá tétele és megvalósításának elősegítése. Ezt kell szolgálnia a hitoktatásnak, a keresztény iskoláknak és a keresztény közösségeknek. De feladata a keresztény értékeket képviselő politikusoknak, hogy a már törvényalkotásban és a rendeletek megfogalmazásában is érvényesítsék keresztény szempontjainkat, és bátran legyenek család és gyermek pártiak. Ehhez kapcsolódik az emberi méltóság tiszteltetésének, beleértve a nők emberi méltóságát és egyenjogúságát, ami nem egyformaságot, hanem sokkal inkább pozitív diszkriminációt kíván ebben a férfierdek orientált világban.

Keresztény hitünk tanítása szerint az egyházhoz tartozás tudata mellett szükség van a hitünkből fakadó helyes nemzeti öntudatra, a hazafiasság érényére. A jó hazafi a hazáját szerető, érte önzetlenül tevékenykedő ember. A keresztény ember jó hazafi. A kereszténység nem egyeztethető össze sem a sovinizmussal, sem a kozmopolitizmussal. A sovinizmus a más népeket lenéző, a saját felsőbbrendűségének hitében másokat megvető, önző és ellenségeskedést szító (faj) elmélet és magatartás. A kozmopolitizmus a szülőfölddel, a nemzeti hagyományokkal és műveltséggel szemben közömbösséget hirdet, ezeket lebecsülő elmélet és magatartás. Ezekkel szemben a hazafiasság nemzeti öntudat, tudatos, tevékeny és áldozatkész hazaszeretet. Csak az tudja más értékeit elismerni és elfogadni, aki saját értékeit is ismeri és nagyra becsüli. Meggyőződésem, hogy a népek békéjét szolgáljuk, ha népünket igaz hazafiasságra, magyarságtudatra és hazaszeretetre neveljük.

A nemzeti önazonosság és a vallásosság

Történelmi tény, hogy Szent István király óta Magyarország keresztény ország. Ez nem jelenti azt, hogy minden magyar ember ténylegesen keresztény, de azt igen, hogy neveltetésünk, magyar kultúránk alapja a kereszténység, hogy történelmünk alakulásában, országunk fennmaradásában meghatározó szerepe van keresztény mivoltunknak. Ma is bátran elmondhatjuk, hogy aki jó keresztény az jó magyar hazafi.

A legutóbbi népszámlálás adatai szerint tény, hogy bár Magyarországon lakosságának többsége keresztény, az ún. történelmi egyházakhoz tartozik, nem kevesen vannak (néhány %) más különböző vallásokhoz tartozó, illetve hitetlen emberek is. Ez azt jelenti, hogy plura-

lista világban élünk, ahol meg kell tanulni tiszteltetésben tartani a másik meggyőződését, lelkiismereti szabadságát, amit mi is megkívánhatunk a másként gondolkodóktól.

Keresztény magyarságtudatunkhoz hozzátartozik: - *vallásunk nagyjaink és eseményeinek ismeretén kívül a világraszóló magyarok életének és tevékenységének megismerése (vö. álmok álmodói kiállítás); - keresztény népszokásaink ápolása; - történelmi emlékeink felkeresése; - a Szent Jobb, a szent korona, a magyar címer és zászló magyarázata; - a Himnusz és a magyar vallásos népének ismerete...*

Az erkölcsi megújulás munkálása

Az erkölcsi megújulás szükségessége egyértelmű, ha megfontoljuk, hogy legtöbb bajunknak, panaszunknak az oka nem gazdasági, hanem erkölcsi eredetű: az erőszak, az önzés és a figyelmetlenség, a megbízhatatlanság, a családok felbomlása... Ezek az erkölcsi problémák sokkal jobban befolyásolják min-

dennapi életünket mint a gazdasági, egészségügyi vagy egyéb problémák. Ráadásul az erkölcsi problémák komoly gazdasági következményekkel is járnak: lakásproblémák, biztonsági záruk és berendezések, biztosítási díjak, bonyolult adminisztráció... Ha az emberek becsületesebbek, megbízhatóbbak lennének, akkor sokkal kevesebbet kellene költenünk ilyen dolgokra. Ebből következik, hogy gondjaink megoldása elsősorban nem gazdasági, hanem erkölcsi kérdés. A gazdasági fellendüléshez nem elégséges a jó gazdaságpolitika, hanem szükséges hozzá a megfelelő erkölcsi háttér is: a mindennapi életben, a közéletben nem lehet figyelmen kívül hagyni az alapvető erkölcsi elveket és az embertársi szeretet követelményeit. Ebből következik továbbá az is, hogy a felnövő fiatalok erkölcsös nevelése minden országnak gazdasági érdeke.

Az emberek erkölcsössége nem magánügy, hanem közérdek. Erkölcsi megújulásra van szükség ahhoz is, hogy a jogot és az erkölcsöt ne lehessen egymással szembe állítani. Az un. kiskapukat azzal lehetne bezárni, ha pl.

a törvény kimondaná: minden károkozás büntetendő, nemcsak a törvény által külön definiált esetek.

A mai világ már felismerte a környezetszennyezés veszélyeit, de megelégedezik az erkölcsi környezetszennyezés veszélyeiről. Nekünk keresztényeknek a feladatunk, hogy erre is felhívjuk embertársaink figyelmét, hogy végre rendszabályokat hozzanak az erkölcselenség terjesztőivel szemben. Ahogy be lehet tiltani a cigaretta reklámokat és meg lehet védeni a nem dohányzókat a dohányzás ártalmaitól, úgy jogunk van ahhoz, hogy megvédjük magunkat azoktól, akik a vélemény és szólás szabadság nevében gátlástalanul terjesztik az erkölcselenséget és megrontják a társadalom életét.

Az erkölcsi megújulásra nemzetközi szinten is szükség lenne, mert a legostobább kiadások közé tartoznak a fegyverekre fordított összegek. Ha ezeknek csak egy töredékét is jótékonyági akciókra, építkezésekre, fejlesztésekre, a szegényebb népek megsegítésére fordítanák, akkor a népek barátságban élhetnének és nem kellene egymással szemben háborúskodniuk. Ha az emberek gerincesebbek lennének, akkor a diktátorok sem tudnának érvényesülni, mert minden diktátornak addig terjed a hatalma, amíg az alattvalóinak az engedelmessége.

Az erkölcsi megújuláshoz ezért komoly nevelőmunkára van szükség. Egyrészt tisztázni kellene az alapvető erkölcsi elveket, megfogalmazva egy megfelelő etikai kódexet. Mi keresztények azt valljuk, hogy minden embernek van lelkiismerete, amely a legalapvetőbb erkölcsi kérdésekben eligazít, pl. ne ölj, ne lopj, mondj igazat, légy hű házastársadhoz, amit nem akarsz, hogy veled tegyenek, te se tedd másoknak... Pl. minden modern készülékhez mellékelnek kezelési útmutatót, ami a készülék tervezője fogalmaz meg. Hasonlóképpen valljuk, hogy az ember Isten akaratából él a földön, és az általa adott erkölcsi útmutató nagyon is megfelelő emberi természetünknek. Természetesen lehet Isten törvényei nélkül is becsületesen élni - egy darabig -, de ha bármi baj van, megtalálhatjuk annak okát: nem tartottuk be „a kezelési útmutatót”.

Komoly nevelőmunkára van szükség másrészt azért, mert minden embernek van lelkiismerete, - amely arra készíti, hogy a jót megtegye és a rosszat elkerülje, ha pedig mégis elkövette, akkor azt tegye jóvá -, ennek ellenére mindnyájan megtapasztalhatjuk, hogy a jó ismerete meg sem tesz jóvá. A megismert jó megvalósítására rá is kell nevelni az embereket. Ezért nem elég, ha a nevelő csak tanít - ismerteket közöl, hanem nevelnie is kell. A nevelés azonban szükségszerűen világnézeti kérdés, ezért erről is szólni kell.

A semlegesség fogalma

A mai világban nagyra értékeljük az emberi szabadságjogokat, köztük a gondolati, a lelkiismereti és a szólásszabadságot. Ezekhez a fogalmakhoz kapcsolódik a semlegesség kérdése. Sokan beszélnek világnézeti, erkölcsi semlegességről, értéksemlegességről, semleges államról, semleges iskoláról, illetve semleges nevelésről. Kérdés azonban az, hogy mit is jelent a semlegesség, és hogy milyen értelemben lehet, vagy nem lehet semlegességről beszélni.

A „semleges” szó, mint melléknév jelentése: ellenfelek közül egyiknek pártján se álló.

Figyeljünk fel arra, hogy itt a semlegesség mindig érdeklődéssel kapcsolatos magatartás jelzője, s valóban lehetséges két egymással érdeklődéssel álló féllel kapcsolatban érdeklődéssel, azaz semlegesnek lenni.

Az igazsággal, az értékkel és az erkölcsi értékkel, a jóval szemben azonban nem lehet semlegességről beszélni, mert egy igazság, egy kijelentés vagy igaz, vagy nem, egy érték vagy érték, vagy nem, de sem az igazsággal, sem az értékkel szemben nem lehetek semlegesek. Semleges lehetek az erről vitatkozó felekkel szemben, de magával az igazsággal, az értékkel szemben nem lehetek semlegesek.

A világnézet a világról, annak dolgairól és jelenségeiről alkotott ismereteink összessége. A világnézet a világról, annak dolgairól és jelenségeiről való véleményünk, állásfoglalásunk, értékítéletünk. Nincs semleges világnézet, mert állást nem foglalni is állásfoglalás jelent (= engem ez nem érdekel). Az anyagiasság, a nihilizmus, az elvtelenség is egyfajta világnézet, értékítélet illetve értéktagadás. A semleges világnézet lehetőségének tagadása nem jelenti a gondolati és a lelkiismereti szabadság tagadását, nem jelenthet világnézeti türelmetlenséget.

A közéleti semlegesség

A közéleti semlegesség nem jelentheti az ateizmus államvallássá nyilvánítását. Ha a világnézeti semlegességről beszélők megnyilatkozásait és magatartását elemezzük, akkor megállapíthatjuk, hogy az számukra valójában a vallásnélküliséget jelenti, azt a fajta szabadelvűséget, liberalizmust, amely tagadja az Isten előtti felelősséget. Az állítólagos világnézeti semlegesség legtöbbször nem más, mint a hit nélküli, Isten nélküli szemlélet alkalmazása.

Ha az egyes országok népszámlálási adatait vizsgáljuk, akkor egyértelmű, hogy a népesség többsége valamely történelmi valláshoz tartozik, egy jelentősen kisebb csoport a különböző újabb vallásokhoz tartozik, a magukat ateistának valló emberek csoportja pedig a népességnek csak elenyészően kis százalékát teszik ki, és mindig van egy másik kisebbség, akik nem nyilatkoznak. Ha ezt a statisztikát megfontoljuk, akkor az államnak és intézményeinek semlegessége nem jelenthet vallástalanságot, hanem azt a követelményt, hogy minden intézmény tartsa tiszteletben az állampolgárok világnézetét.

Minden szülők jogos igénye, hogy gyermekeik saját világnézetüknek megfelelő szellemű nevelést kapjanak. A vallásos szülők ilyen igénye a vallásos szellemű nevelés, ami nem merülhet ki abban, hogy tanulóinknak bibliai és egyéb vallási ismereteket is átadunk, mert a vallási ismeretek nyújtása még nem teszi kereszténnyé a nevelést. A vallásos nevelés jogát

Dr. Schweitzer József ny. főrabbi: „Ebben a könyvben írtam le mindazt, amit szerettem volna elmondani, de az előttem elhangzott előadások sok-sok gondolatomat már elmondták, így kénytelen vagyok mást mondani...”

és igényét elvben általában mindenki elismeri. Mégis ismételtlen bebizonyosodó tapasztalati tény, hogy a keresztény nevelés számára a liberális gyakorlati ateizmus több nehézséget jelent, mint a kommunista ateizmus. Hiába beszélnek szabadságról, ha az erkölcsöt és a vallást minden erejükkel száműzni akarják a közéletből.

Az erkölcsi nevelés szükségességét ma már sokan belátják, de tévesen úgy vélik, hogy ezt egy ún. semleges, etikai ismeretek oktatásával meg lehetne oldani. A vallási műveltség pótlására pedig szeretnék bevezetni a vallástörténelem és a vallások megismertetését célzó tantárgyat, amely úgymond "egyenlő távolságból" szemlélné minden vallást, a kereszténységet, az iszlámot és a különböző keleti vallásokat. Ez így elfogadhatatlan, mert Európát épp a kereszténység alakította európaivá.

A liberalizmus által hirdetett semlegességgel szemben állítjuk, hogy nem létezik semleges, világnézettől független oktatás-nevelés! A nevelés általános célja a gyermek érett, elkötelezett felnőtt emberré nevelése. Érett, felnőtt ember az, akinek van kialakult világnézete, aki elkötelezte magát, akinek vannak erkölcsi elvei és ennek megfelelően alakítja az életét, és aki felelősséggel tudja vállalni a társadalomban rá háruló feladatokat. Ez a cél meghatározza a nevelés egész folyamatát. Minden nevelési tevékenység eleme a követelmények állítása, a meggyőzés és a készítés. Mindezen tevékenységek természetüknél fogva erkölcsi jellegűek, következésképpen világnézettől függőek. Magának a nevelőnek is van világnézete, amit - még ha akarja sem tud eltűkolni tanítványai előtt. Azt megteheti, és meg is kell tennie, hogy tiszteletben tartja a más világnézetűek véleményét, de még így sem lehet semleges nevelésről beszélni.

Mindezek alapján jogosan megkívánjuk, hogy az állam, adott esetben az Európai Unió biztosítsa minden világnézettű polgára és közössége számára, hogy saját világnézetüknek megfelelő oktatási, nevelési, egészségügyi, karitatív és egyéb intézményeket alapítson, és biztosítsa azok normatív támogatását, és ne adóztasson meg senkit duplán azért, mert saját világnézetének megfelelő intézmény szolgáltatásával kíván élni.

Vallásos emberek az Európai Unióban

A vallás és a közélet elválasztása az európai szabadelvű gondolkodás következménye, s ránk akarják erőltetni, a vallásszabadság és a lelkiismereti szabadság nevében, hogy a közügyeibe ne "keverjük bele" a vallást. Mi nemcsak otthoni magányunkban vagy a templomban vagyunk keresztények!

A marxista diktatúra idején a keresztény társadalmi tanítás elfogadása elégséges alap volt az államellenes összeesküvés bizonyítására. Ennek következtében elkötelezett keresztény ember nem tölthetett be felelős pozíciót. Egy-egy kivétel mindig előfordult, az állítólagos vallásszabadság igazolására. Ennek következménye, hogy a rendszerváltozás után a keresztények számarányához képest kevés a

keresztény politikusok száma.

A keresztény társadalmi tanítást XIII. Leó pápa fogalmazta meg a Rerum Novarum c. enciklikájában, már a XIX. század végén. Ez után 40 évvel jelent meg a Quadragesimo Anna, majd ezt követően 10 évenként jelent meg körlevél az Egyház társadalmi tanításáról. Ezek megjelentek magyar nyelven, legutóbb a SzIT gyűjteményes kiadásában: Az Egyház Társadalmi Tanítása címmel.

Egyházunk tanítása értelmében: Az ember

Isten akaratából, természeténél fogva társadalmi lény, családba születik és közösségbe tartozik. Keresztény elveink a mindennapi életre is vonatkoznak. Isten terve szerint a hatalom és a tekintély célja az egyén és a közösség szolgálata. (MKK 268.) - A keresztény embernek kötelessége részt venni a közösség szolgálatában a politikai és közéletben. (MKK 269.) - A politikai hatalmat az erkölcsi törvények szerint kell gyakorolni az emberek javára. (MKK 270.) - A keresztény politikus hivatása az, hogy az evangélium szellemében építse a társadalom életét. (MKK 271.)

Minden hatalom Istentől származik (vö.

Mindenki vesse alá magát a fölöttes hatalomnak. Mert nincs hatalom, csak az Istentől, ami van, azt Isten rendelte. Róm 13,1.), de a tényleges hatalomgyakorlást mi választhatjuk meg. A társadalom életét azonban az igazságosság és a szeretet követelményeinek megfelelően kell szabályozni. Ismerjük az egyoldalú társadalomszemlélet két végét: a marxizmust és a vadkapitalizmust, melynek egyiké sem felel meg az emberi méltóságnak, az igazságosság és a szeretet követelményeinek. A kettő közt az a különbség, hogy a marxista ideológiának vannak szépen hangzó jelszavai, csak az a baj, hogy ennek ellenére hosszú távon működésképtelenné bizonyult, míg a vadkapitalizmus működik, de roppant igazságtalan és sok embert taszít nyomorba.

Az anyagelvűség szerint az anyagi lét, és maga az anyagvilág elég az embernek az igazi, boldogító fejlődéshez. Próbál anyagi jólétet teremteni, és ezt jól teszi, de Istentől, örök életről és önzetlen felebaráti szeretetről nem akar tudomást venni, sőt elgáncsolni igyekszik még a követőit is. Ez a materializmus igazi arculata. A baj ott kezdődik, hogy ezt hazug módon letagadja, hogy saját érdekeiért a tömeget megtévessze.

Az ideológia mentesség valójában anyagelvű, Isten nélküli világszemléletet, materialista kozmopolitizmust jelent, amikor csak a pénz, az anyagi érdek számít. Az emberi élet célja, az értékek rendje azonban világnézeti kérdés, még akkor is, ha a különböző értékrendszerek között lehetnek párhuzamok.

A liberalizmus, vagy szabadelvűség. A keresztény szabadelvűség azt tanítja, hogy amit lehet, rá kell bízni az egyén szabad döntésére, tevékenységére, és szabályozni azt kell, ami a közjó biztosításához, a társadalom megfelelő működéséhez szükséges. (Pl. közlekedési szabályok általában és kritikus helyzetekben.) Ez a szabadelvűség feltételezi az Isten és az emberek előtti felelősség vállalását, feltételezi az alapvető emberi becsületességét, a természet-törvény tiszteletben tartását. A gátlástalan szabadelvűség ezzel szemben azt hirdeti, minden szabad, amit a törvény nem tilt, nincs er-

kölcsi felelősség, csak törvényesség. Ahol nincs erkölcsi alap, ott a szabadelvűség erőszakra torkollik, mindig a hatalmon lévőknek lesz igaza.

Ezek után fontos feladatunk, hogy minél hatékonyabban megismertessük a keresztény társadalmi tanítást, leplezzük le a szélsőségek jelszavainak álnokságát. További feladatunk, hogy minden területen legyenek képzett, keresztény képzettségű és elkötelezettségű szakembereink, akik vállalják elveik képviselőiét mind a szakmai, mind a közéleti fórumokon.

Európai uniós választások 2004.

Az Európa választások ugyanolyan fontosak, mint a képviselőválasztások voltak. Itt most azokat választjuk meg, akik hazánk képviselői lesznek az EU-ban. Hívó emberként kötelességünk részt venni ezen a választáson is, és azokat a jelölteket támogatni, akik a mi értékrendünket támogatják, a közösségért dolgoznak, és egyéni életükben is példamutatóak.

„A keresztény ember köteles részt venni a közösség szolgálatában a politikai és a közéletben.” (269.) „A politikai hatalmat az erkölcsi törvényeknek megfelelően kell gyakorolni az emberek javára.” (270.) „A keresztény politikus hivatása az, hogy az evangélium szellemében építse a társadalom életét.” (171.)

Ennek szellemében minden keresztény embernek lelkiismereti kötelessége, hogy elmenjen szavazni, és olyan pártra, illetve jelöltjére adja le szavazatát, akinek nézetei és tevékenysége a leginkább megfelel keresztény erkölcsi elveinknek. Ha pedig csak két rossz között lehetne választani, akkor a kisebbik rosszra kell szavaznunk. Lelkiismeretben felelős mindenki, aki nem él szavazati jogával és nem megy el szavazni, vagy aki világnézeti meggyőződését félretéve tájékozatlanságból vagy anyagi érdekből úgy szavaz úgy, hogy azokat segíti hatalomra, akik nyilvánvalóan nem az emberek, hanem csak egy-egy kisebb érdekcsoport céljait szolgálják. (Vö. jugoszlávai választások: 60% szavazott, ennek 60% szavazott Milosevicre, azaz az összes választók 36%. Ellene szavazott az összes választók 24%. Nem ment el szavazni és ezzel Milosevicet segítette hatalomra az összes választók 40%!!!)

Az idegen bűnöket is kerülnünk kell, azaz nem pártolhatjuk mások bűnös tevékenységét. Az erkölcstelen politizálás pedig bűnös tevékenység. Itt nem pártok támadásáról vagy pártolásáról van szó, hanem a hívó embernek arról az erkölcsi felelősségről, amellyel a közéleti kérdésekben, így a választásoknál is felelős döntéseiért és tetteiért.

A cél nem szentesíti az eszközt, önző, anyagi érdekből sem támogathatom az etikátlan, bűnös tevékenységet. Súlyosan vétkezik (halálos bünt követ el) az a hívó ember, aki erkölcstelen, sovíniszta vagy kozmopolita politikusra vagy pártra adja le szavazatát. De az is vétkezik, aki nem él szavazati jogával és nem megy el szavazni, mert ezzel lehetővé teszi, hogy a nem kívánt politikus és párt jusson be a helyi vezetésbe.

Felhívás a keresztény, konzervatív értékeket valló politikusokhoz

Magyar állampolgárnak és egyben kereszténynek vallom magamat, ezért azt kívánom,

hogy a keresztény értékeket elfogadó és képviselő politikusok, pártok és vezetők, kezdjék el, illetve folytassák egymással a párbeszédet és olyan közös listát állítsanak, amely alkalmas arra, hogy a közeledő EU választáson eredményesen szerepeljen, és keresztény módon vállalja a közügyek intézését.

Ha nem tudjuk elérni, hogy a keresztény értékek képviselői egy listát állítsanak, ha nem tudjuk elérni, hogy vezetőink megegyezésre jussanak egymással, akkor nem várhatjuk el a jó szándékú emberektől, hogy bármelyik "keresztény pártban" megbízzanak, hiszen ők "sem jobbak a Deákné vásznánál"! Ezért a keresztény értékeket elfogadó és képviselő politikusoknak, pártoknak és vezetőiknek lelkiismereti kötelességük, hogy fogjanak össze, és megfelelő tárgyalásokkal készítsék jussanak el a szükséges megegyezésre.

Minden politikus - bevallottan vagy hallgatlagosan - kötődik valamely világnézethez, mely lehet a keresztény, a liberális, a materialista, a marxista... Független politikus nincs, csak nem vallja be világnézetét, nem árulja el hová, kikhez tartozik, és ezért nem is lehet számon kérni.

Schweitzer József ny. főrabbi, Bencze András Fejér-Komáromi egyházmegyének esperese, valamint Ittész János Nyugati (Dunántúli) Egyházkerületünk püspöke.

A keresztény politikus világnézetének lényeges elemei: Isten létének elismerése, a Tízparancsolat és a Biblia elfogadása. A társadalom alapja a család, amely szükségszerűen egy nagyobb társadalmi egységnek az alkotó-eleme. Azt valljuk, hogy Isten a világot az emberre bízta, hogy azt hatalmába vegye. Hogy mindenkinek lelkiismereti feladata, hogy családjában teljesítse kötelességét, úgy az is feladata, hogy a közösség életében megfelelőképp részt vegyen. A politikus világnézeti elkötelezettsége nem jelent kötelező vallásgyakorlatot, de megkívánja a becsületes, erkölcsös magatartást.

Meg kell különböztetnünk a közéleti és a vallási magatartást. A közéletben az erkölcsi elvek tiszteletben tartása azt jelenti, hogy a törvények feleljenek meg a politikus világnézeti elkötelezettségének, hogy a közélet résztvevői erkölcsileg legyenek feddhetetlenek, ám az egyének magatartásába ne szóljon bele.

Természetesnek tartjuk, hogy az embereket érdekeik vezetik a mindennapi életben, de valljuk, hogy a jogos egyéni érdek összhangba kell hozni a család és az egész társadalom közös érdekeivel is. Minden embert megillet a lelkiismereti-, gondolat- és szabadság, de az ember felelős tetteiért. Egyéni szabadságát a másik ember hasonló egyéni szabadsága korlátozza és a társadalom közzjává.

A közéletben a törvényhozásnak kell meghatároznia a társadalom békés életéhez szükséges törvényeket és szabályokat. Az emberi

szabadság tiszteletben tartása azt kívánja, hogy csak azokat a dolgokat szabályozzák törvényekkel, amelyek a társadalom békés életének biztosításához feltétlenül szükségesek.

Feltétlenül szükséges, hogy a továbbiakban minden közéleti feladatra legyen elegendő és megfelelő aktív emberünk. Ne engedjük, hogy bárki is megossa erőnket! Ha valóban keresztények vagyunk, akkor nincs és nem lehet olyan jogos érdek, amelyet az önzetlen szereteten alapuló együttműködéssel szembe lehetne állítani. Tudjuk, hogy a keresztény pártok és tagjaik között is vannak egyéni, személyi és más érdekellentétek. Ezeket azonban kölcsönös megértéssel és áldozatkészséggel fel kell számolnunk! El kell jutnunk arra a minimális egyetértésre, amely lehetővé teszi, hogy a közéletben együtt és egymást segítve tudjunk képviselni keresztény értékeinket, erkölcsi elveinket, ahogy a helyhatósági választásoknál ez több helyen eredményesen megvalósult. Tudatában vagyunk annak, hogy a közéleti szereplést vállaló barátaink is emberek, akiknek lehetnek hibái. Az is egyértelmű, hogy különböző jobbabb programokat lehet megfogalmazni, de a realitás azt kívánja, hogy a még jobb akarása se osszon meg minket, hanem az együttműködési készséget erősítse. Akármilyen egyszerű programot is hirdet valaki, akármilyen kiváló személyeket tud aktivizálni, ha tevékenységével megoszt bennünket, akkor ezzel nem a nagyobb jót szolgálja, hanem a kevésbé jó helyett a másik oldalt. Megítélésükhöz nem a nyilatkozataikat kell alapul venni, hanem tevékenységük gyümölcseit.

A múlt sérelmeit nem a feledés oldja meg, hanem saját bűneink beismerése, elítélése és megbánása, illetve a készséges megbocsátás, ami nem hagyja jóvá a rosszat, de azt nem is akarja rosszal viszonzani. Hiszünk a megtérés lehetőségében, de a megtérőknek életükkel kell tanúsítaniuk megtérésük őszinteségét. A múlt hibáit nem feledni kell, hanem okulni belőlük, hogy történelmünk valóban életünk tanítómestere legyen.

Befejezés

„Továbbá kérünk és intünk titeket, testvérek, Urunkban, Jézusban: Megtanultátok tőlünk, hogyan kell Istennek tetsző életet élnetek; éljétek is hát így, s haladjatok egyre előbbre. Hiszen tudjátok, milyen utasításokat adtunk nektek Urunk, Jézus által. Az az Isten akarata, hogy szentek legyetek.” (1Tessz 4,1-3.) Európának megtérésre, újraevangelizációra van szüksége. Ha nem térünk meg az európai kereszténység az egykor virágzó észak-afrikai kereszténység sorsára juthat.

Reményeinkről, elveinkről és feladatainkról beszéltem. Végül ismételtelen szeretném hangsúlyozni, hogy elsődleges feladatunk az emberek üdvösségének szolgálata. Ezt kell szolgáltatnia keresztény tanúságtételünknek, amellyel embertársaink igaz javát szolgáljuk. Gondoljunk Jézus példabeszédére az ítéletről. (Vö. Mt, 25,31-46.) Ennek a szolgáltatásnak a körülményei módosulnak az Európai Unióhoz való csatlakozásunkkal, és reméljük, hogy ez egyben nagyobb lehetőséget is jelent, hogy európai keresztény testvéreinkkel még jobban összefogva egyre hatékonyabban lássuk el Isten dicsőségét és embertársaink üdvösségét célzó szolgálatunkat.

Ifjúsági hétvégére hívogattak...
most éppen Bózsvara.
Gyülekezetünket **Sziklai Katalin**
csellótanárnő képviselte, aki
végül is vállalta, hogy „színt
vall“... s megosztja személyes
tapasztalásait a Lutherrózsa
olvasóival. A beszélgetésre
egy napsütéses vasárnap,
istentisztelet után a Sziklai
család kertjében került sor...

Mi történt Bózsván?

Interjú Sziklai Katalinnal...

Hol jártál?

A Zempléni hegység egyik kedves falujában, Bózsván. Először voltam itt, de néhány pillanat alatt a szívembe lopta magát... így történt ez mással is.

S az ok?

Az ok igen egyszerű: az Isten Igéje! Mintegy ötvenen – fiatalok – gyűltünk össze erre a néhány napra, hogy Isten igéje alapján elgondolkodjunk a világ dolgairól, önmagunkról.

És egész nap csak Bibliát olvastatok?

Természetesen nem, hiszen a sok beszélgetés és vidámság mellett kirándultunk, sőt egyszer a közeli erdőben dolgoztunk is. Az „apropót“ mindenre Isten igéje adta, s jó volt megtapasztalni az Ő áldását.

Milyen témák voltak?

Olyanok, melyek mindannyiunk életében nagyon fontosak: *boldogság, öröm, megelégedettség, bizalom, csalódás és magányosság*. A legfontosabb téma, ami meghatározta mégis az egész hétvégénket: Jézus visszajövetelének kérdése volt. Ehhez az alapot a jól ismert példázat, a Tíz szűz példázata adta.

Mi az, amit Te „üzenetként“ kaptál, ami hangsúlyossá vált számodra?

Több dolog is megérintett. Az egyik, hogy mindannyian várták a völegényt, de csak ötnök volt elegendő olaja. Vajon a mi olajunk elegendő-e? Van-e bennünk elég kitartás, hit, remény?

Fontos volt számomra, hogy hálával kell gondolnom Mennyi Atyánkra, mert ez a megelégedettséghez vezető út. Ő életem irányítója, mindennél hatalmasabb gondviselő Isten. Különösen élesen hatott rám az az igazság, hogy Isten akarata nem más, mint az, hogy fogadjam el az Ő világosságát, s akkor megkezdődhet az „ügyeim rendezésének“ időszaka. Igazából csak Ő tudja véglegesen rendbehozni elrontott kapcsolatainkat az emberekkel (természetesen Vele is), korrigálni elkövetett hibáinkat, bűneink következményét.

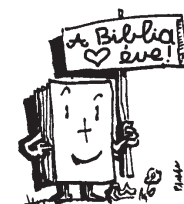
Sok-sok megerősítő gondolatot kaphattunk e rövid néhány nap alatt. Például: a boldogság nem a körülményeinkben, hanem bennünk van! Ahogyan az is fontos igazság, hogy érzelmeinken csak kitartó imádsággal tudunk úrrá lenni. Talán a legkeményebb, de mégis leginkább inspiráló Jézus példá-

ja. Számára az Atya akaratának teljesítése volt a legfontosabb. Az elvárások teljesítésének kiindulópontja az én életemben is mindig Jézus legyen. Szeretem-e Jézust? Ha igen, akkor örömmel teszem azt, amit Ő vár.

Fil 3,9-ben ezt olvashatjuk: *Hogy kitűnjék rólam általa: nincsen saját igazságom a törvény alapján, hanem a Krisztusba vetett hit által van igazságom Istentől a hit alapján*. Erre az igére felelő imádság-részlettel kívánom minden Testvérem életébe az Ő gazdagságát: „Semmi a földön úgy be ne töltsön, miként Te, drága Jézusom! Találtassam Őbenne...“

Köszönöm a beszélgetést!

EVANGÉLIKUSOKAT KERESSEK!

Kérem mindazokat, akik tudnak a környezetükből evangélikusokról, hogy címüket juttassák el hozzám!

fm

Tata Újhegy városrésze-
ben 1930-ban közada-
kozásból Szent Orbán
(Langre és Tautun püspöke
a 4. század elejéről, aki üldö-
zői elől a szőlőtőkék közé
bújt el) tiszteletére és a hegy
oltalmára emlékhelyet állítot-
tak, melybe az egykori püs-
pök emlék-szobrát helyezték
el. Az évtizedek során a szo-
bornak azonban nyoma ve-
szett. A környéken élők –
Kujbus Magdolna vezetése-
vel – adakozást szerveztek a
szobor pótlására ill. az egy-
kori szép hagyomány újra-
élesztésére.

A X. dülőben elhelyezett
Klausenberger József szobor-
készítő által kivitelezett védő-
szentet megformáló szob-
rocskát és az emlékhelyet
ökumenikus istentisztelet ke-
retében *Franko Mátyás* evan-
gélikus lelkész és *Péter Pál ka-
pucinus testvér* szentelték fel.

fm

Szent Orbán szobor szentelése Újhegyben

HÍREK

Húsvétvasárnap délelőt-
ti istentiszteletünk ele-
jén meghatóan szép, hár-
mas keresztelés volt gyüle-
kezetünkben. Először az
édesanya *Timár Bernadett*
majd a keresztanya *Molnár
Andrea* végül a gyermek
Krizsán Evelin részesült a
kereszttség szentségében.
Isten áldása kísérje mind-
annyiuk életét!

Május 11-én az isten-
tisztelet keretében
megkereszteltük *Sirokmán
Luca* kistestvérünket,
Sirokmán Zsolt és *Szell Ti-
mea* gyermekét. Isten áldja
gazdagon az ő életüket is!